

grasslife

Pļava labā aizsardzības stāvoklī

Solvita Rūsiņa

Latvijas Universitāte,
Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultāte
projekta partneris

Latvijas vides
aizsardzības fonda
administrācija

GrassLIFE LIFE16NAT/LV/262 Zālāju atjaunošana un to dažādas izmantošanas veicināšana.

Saturs

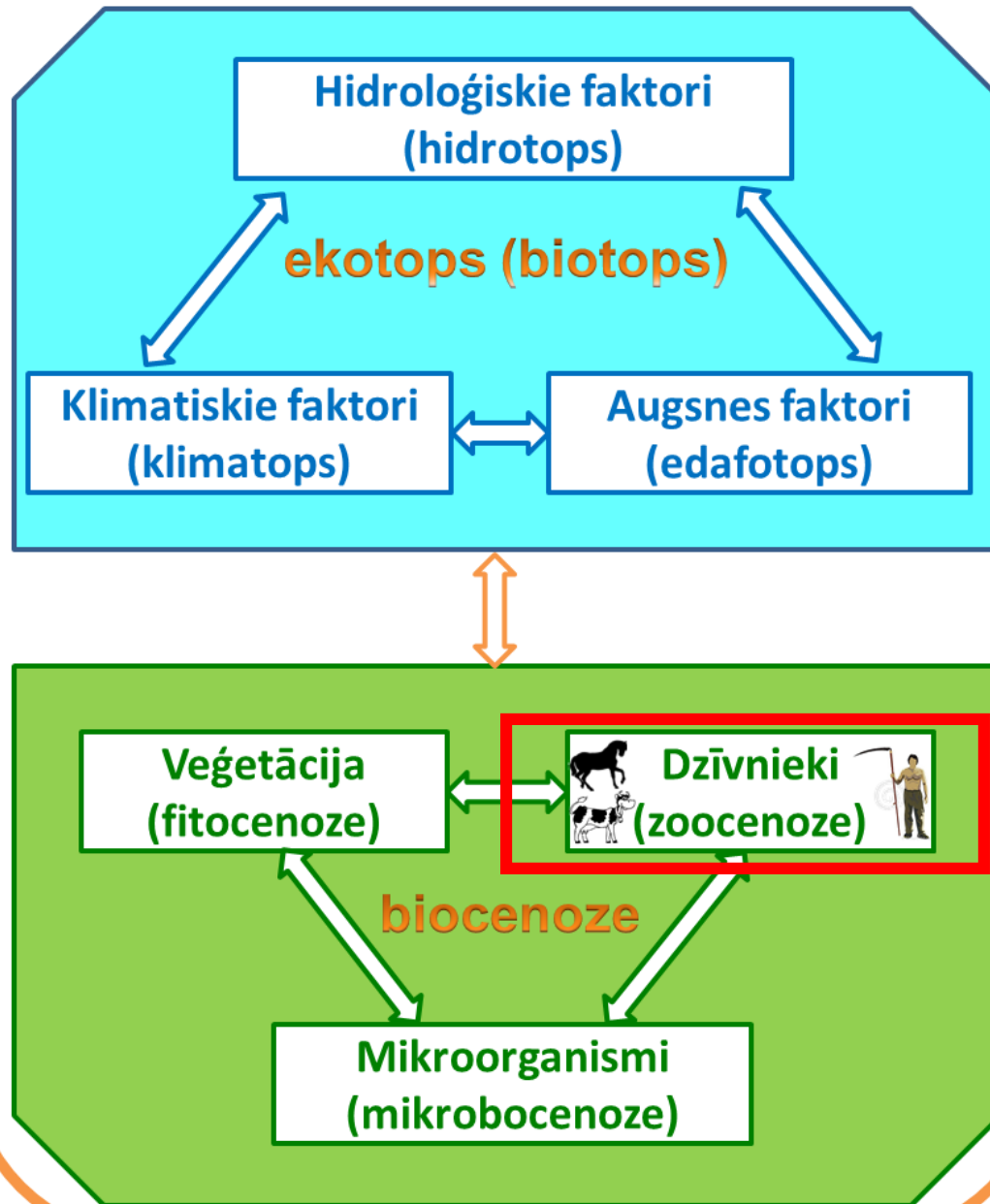
- **Pirmā** pļavai vissvarīgākā lieta
- **Otrā** pļavai vissvarīgākā lieta
- **Trešā** pļavai vissvarīgākā lieta

<http://drunkandugly.com/wp-content/uploads/2011/07/lafey1.jpg>

ZĀLĀJU EKOSISTĒMA (bioģeocenoze)

Ekosistēma

- Ekosistēma, kurā galvenie organisko vielu ražotāji ir daudzgadīgi lakstaugi,
- un kuras bioloģisko daudzveidību un stabilitāti nodrošina vielu aprites vissvarīgākais aspekts –
- zāles nopļaušana un savākšana vai noganīšana

© Dabas aizsardzības pārvalde, Daigas Seglīnas zīmējums

Pirmā vissvarīgākā lieta

- Dāvināšanas prieks: zāles ēdēji, zāles plāvēji (pļava ir lauku māte)
- ...

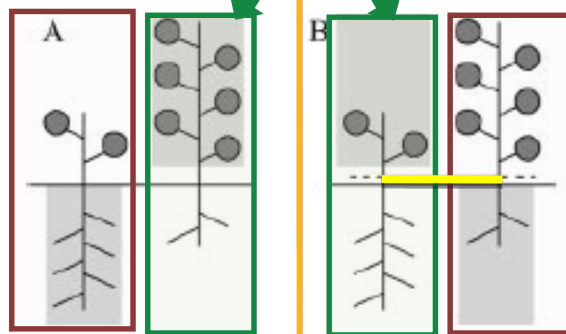
... arī kultivētos
zālājus un mauriņus
cilvēks pļauj un/vai
nogana...

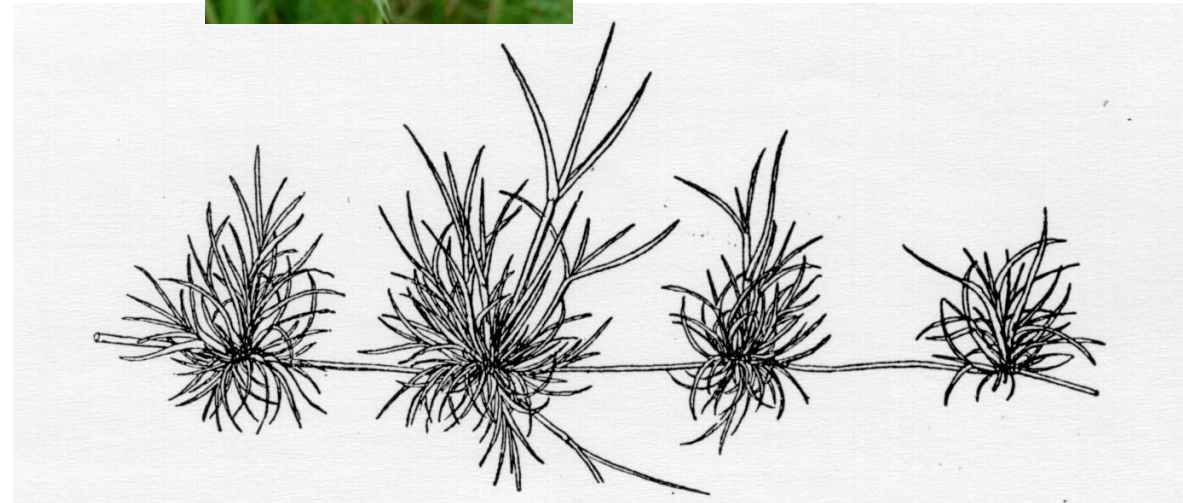
2 atsevišķi augi

1 klonāls augs
(divi rameti kompensē
viens otram
nepietiekamo gaismu
un slāpekli)

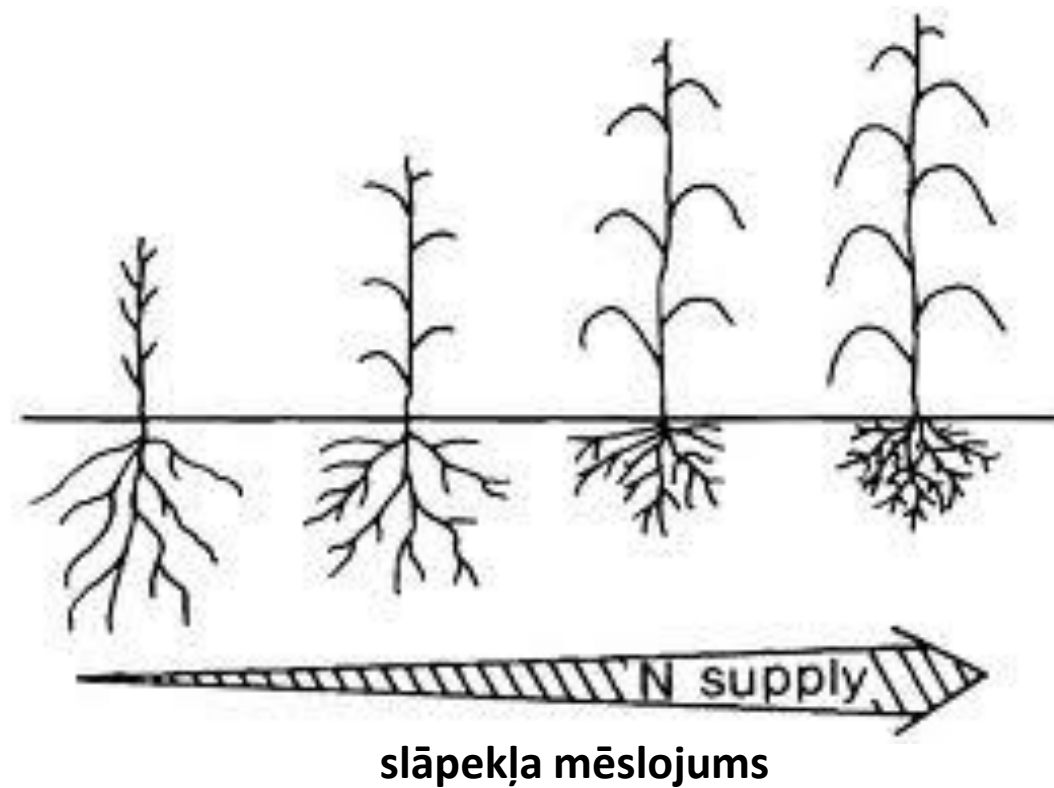
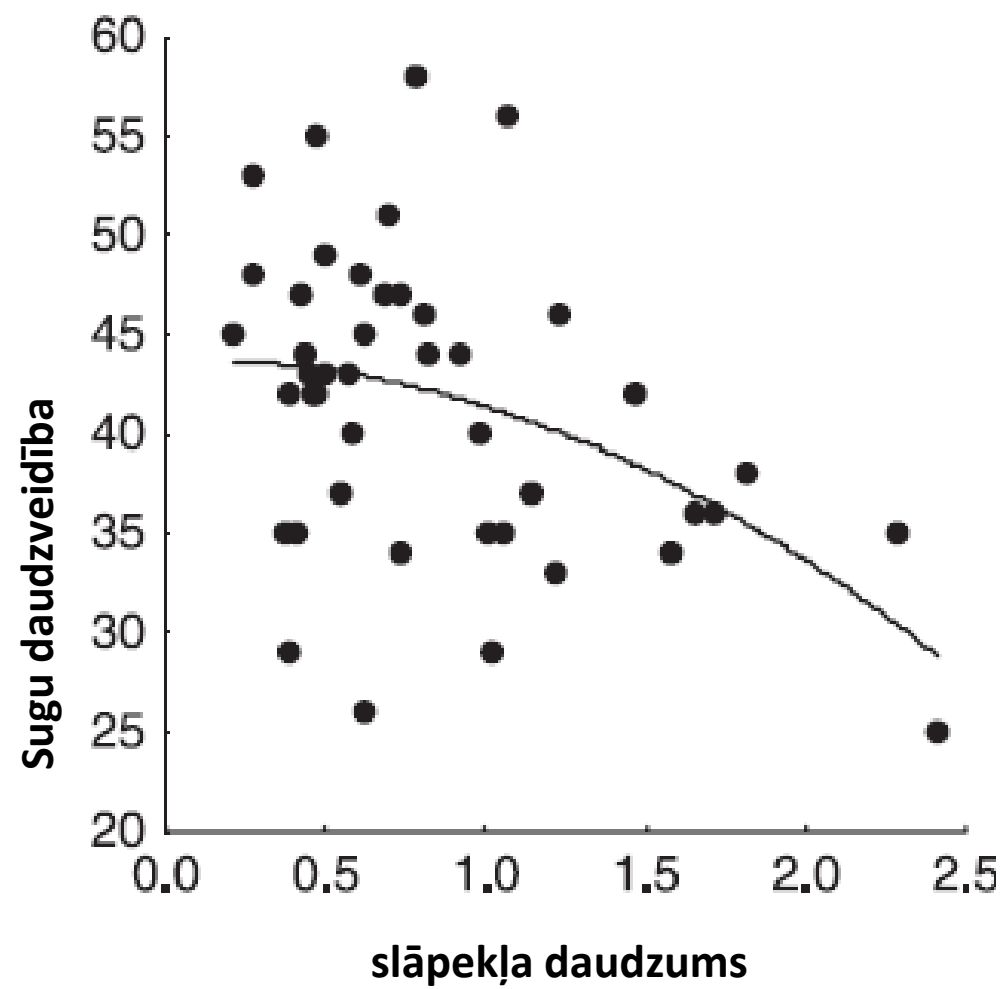
Maz ☀, daudz N

Daudz ☀, maz N

Brāļi un māsas savā starpā dalās ar resursiem

21.7.1. tabula. Augšņu iedalījums grupās pēc kustīgā fosfora satura (pēc Anon. 2014c).

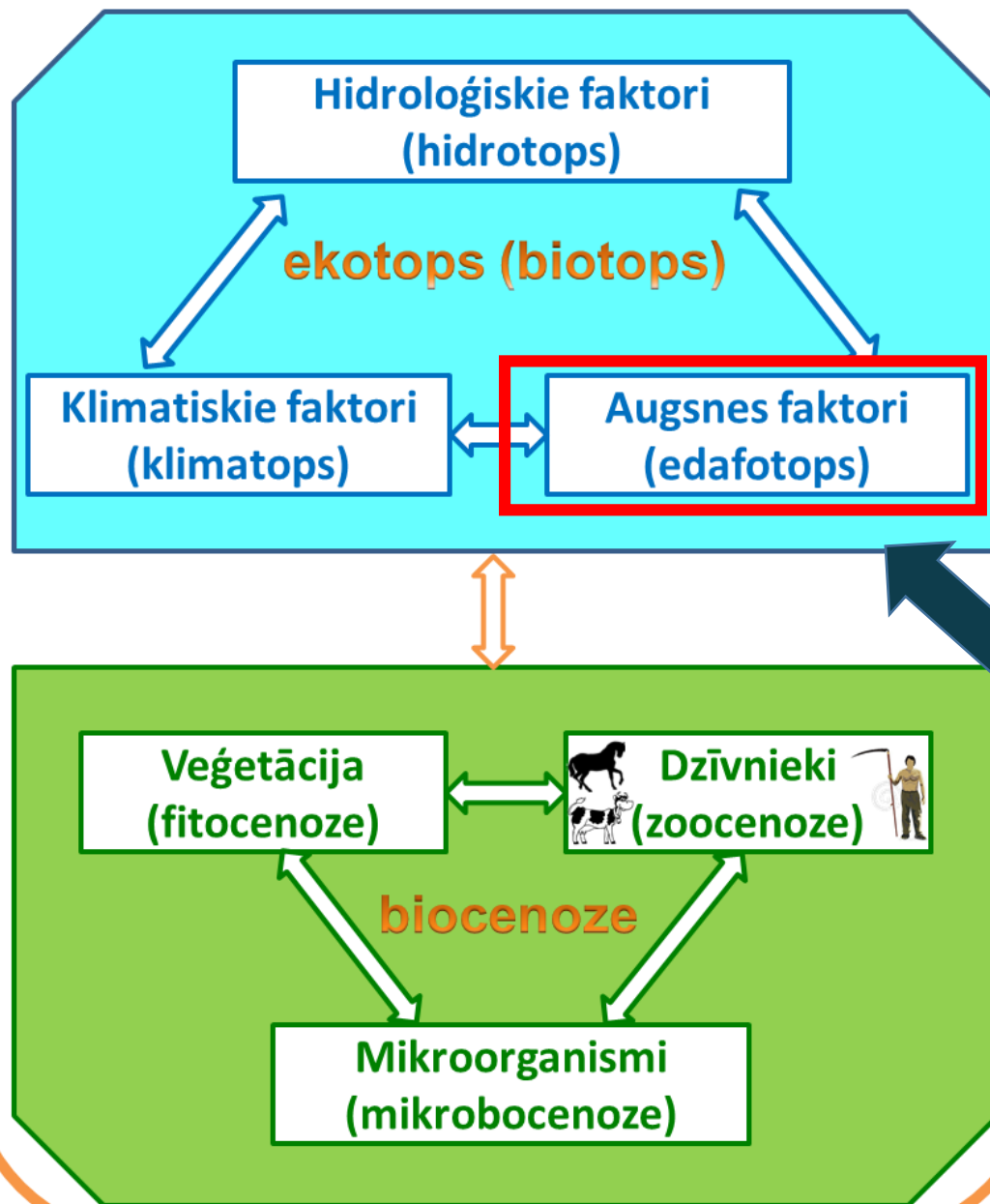
Augsnes auglība pēc fosfora satura	Kustīgā fosfora saturs augsnē (P ₂ O ₅ , mg kg ⁻¹ pēc Egnera-Rīma metodes)			
	Organisko vielu daudzums augsnē			
	<5,1	5,1-20,0	20,1-50,0	>50,0
Ļoti zema	<25-40*	<40-60	<80	<100
Zema	26-80	41-121	81-160	101-200
Vidēja	100-160	160-240	161-305	201-365
Augsta	121-270	161-410	305-520	366-620
Ļoti augsta	>155-270	>255-410	>520	>620

* Zemākā vērtība viegla granulometriskā sastāva augsnēs, augstākā vērtība – smaga granulometriskā sastāva augsnēs

21.7.2. tabula. Fosfora daudzums augsnē un dabiska zālāja atjaunošanas iespējas (pēc Natural England 2008a).

Fosfors, pēc Olsena metodes (ml l ⁻¹) (Natural England 2008a)	Fosfors, pēc Egnera-Rīma metodes (mg kg ⁻¹) (Horta et al. 2010)	Dabiska zālāja atjaunošanas iespējas
0-15	0-22	Šāds fosfora daudzums ir konstatēts vairākumā dabisko zālāju labā biodaudzveidības stāvoklī. Zālāja atjaunošana varētu būt ļoti sekmīga.
16-25	23-44	Sugu daudzveidība stipri samazinās. Zālāja atjaunošana varētu būt sarežģītāka vai prasīt ilgāku laiku, taču joprojām sekmīga.
25-45	45-87	Pirms zālāja atjaunošanas tiešajiem darbiem (piemēram, savvaļas sugu piesēšanas) vēlams samazināt fosfora daudzumu augsnē. Zālāja atjaunošana varētu būt vidēji sekmīga, tā prasītu samērā ilgu laiku.
46-70	>87	Nepieciešamas ļoti dārgas un darbietilpīgas metodes – velēnas noņemšana, dziļa aršana, ķīmiska fosfora imobilizēšana. Atjaunošana tikai ar pļaušanu vai ganišanu var nebūt sekmīga, vai arī rezultāts var parādīties tikai pēc dažiem gadu desmitiem.

ZĀLĀJU EKOSISTĒMA (bioģeocenoze)

Papildu barības vielas, pirmkārt, ietekmē augsni, un tālāk ietekmē visus pārējos ekosistēmas komponentus

Ekosistēma mainās (pārveidojas)

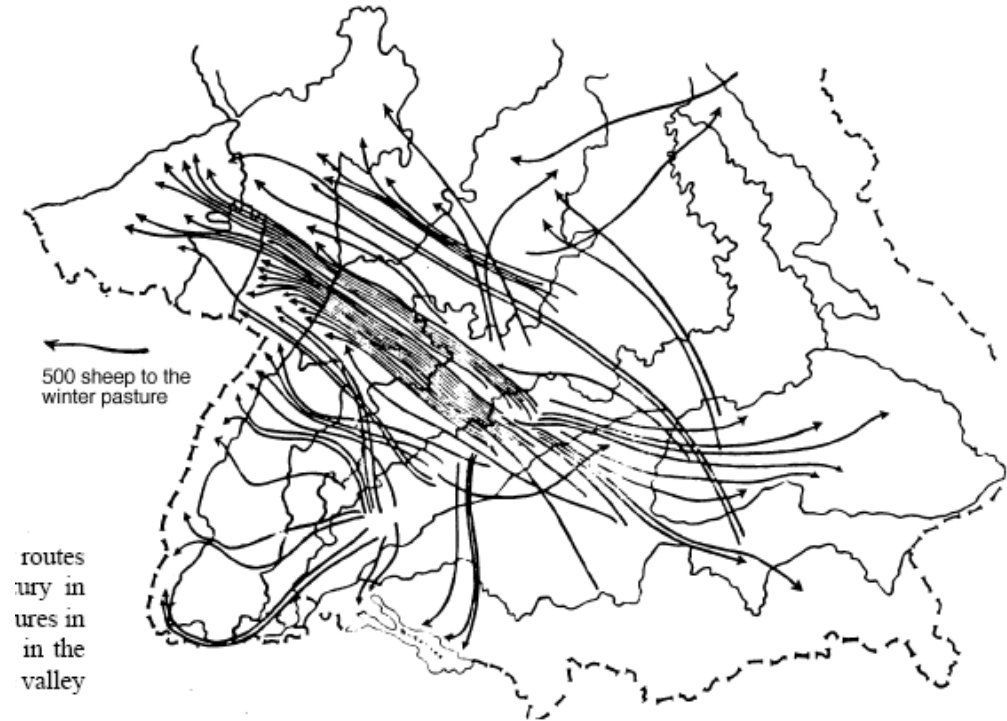
Otrā vissvarīgākā lieta

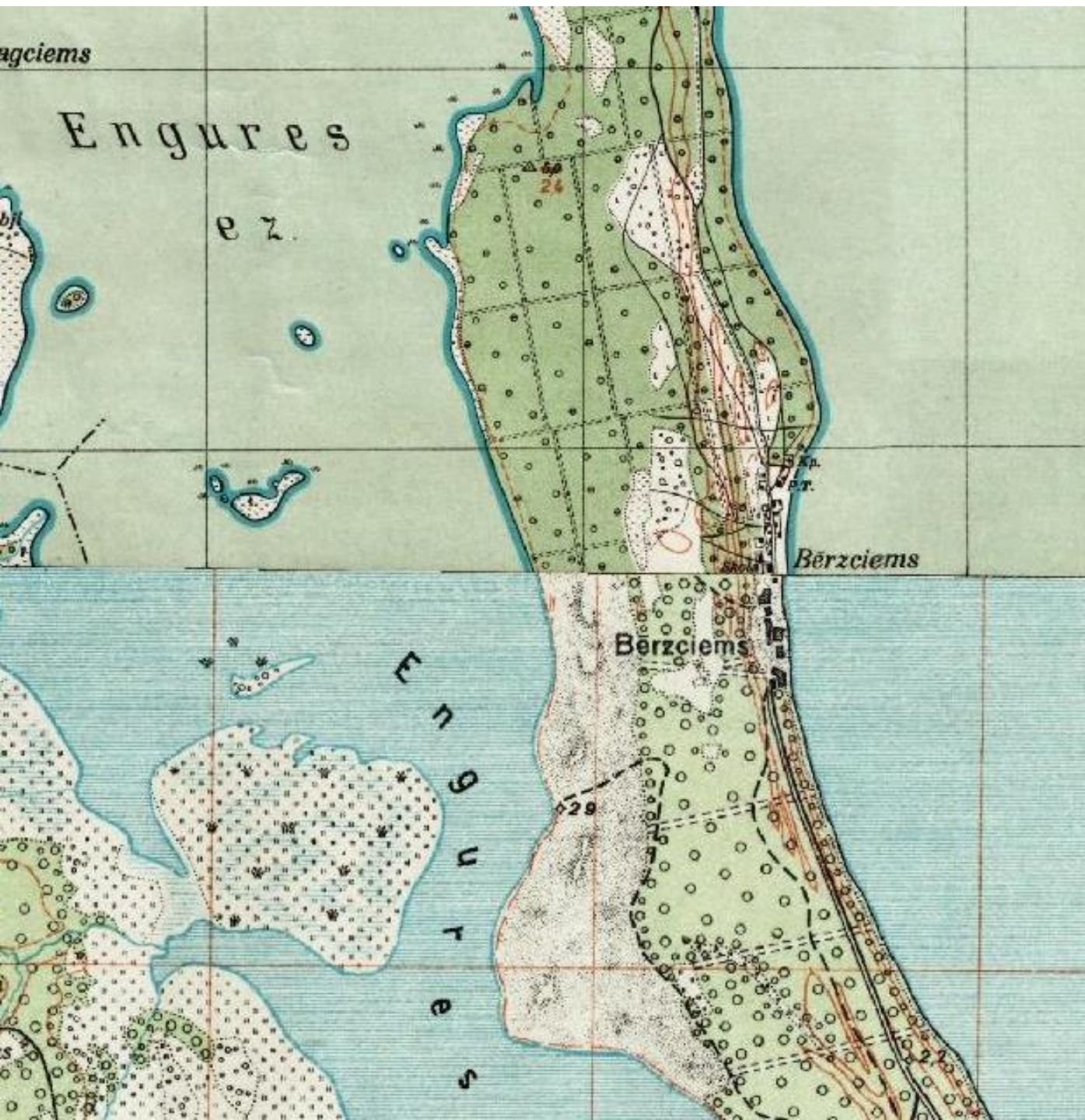
- Dāvināšanas prieks: zāles ēdēji, zāles pļāvēji (pļava ir lauku māte)
- **Mērenība: mazauglīgas augsnes, ekstensīva apsaimniekošana**
- ...

Sugu pārvietošanās ainavā

- DR Vācija 20.gs. 1.puse
- 500 aitu ganāmpulka maršruti uz kopīgajām ganībām
- vasarā Švābijas Alpos, ziemā Reinas ieleja vai Konstances ezers

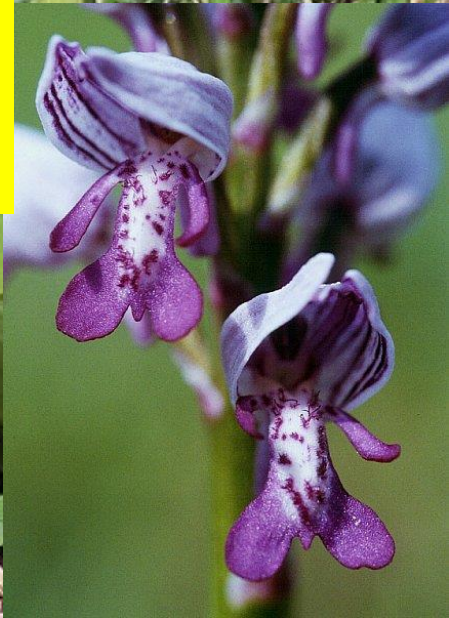

Izplatās ar vēju
ļoti sīkas sēklas

300 m pārvarēja 5-10 gados

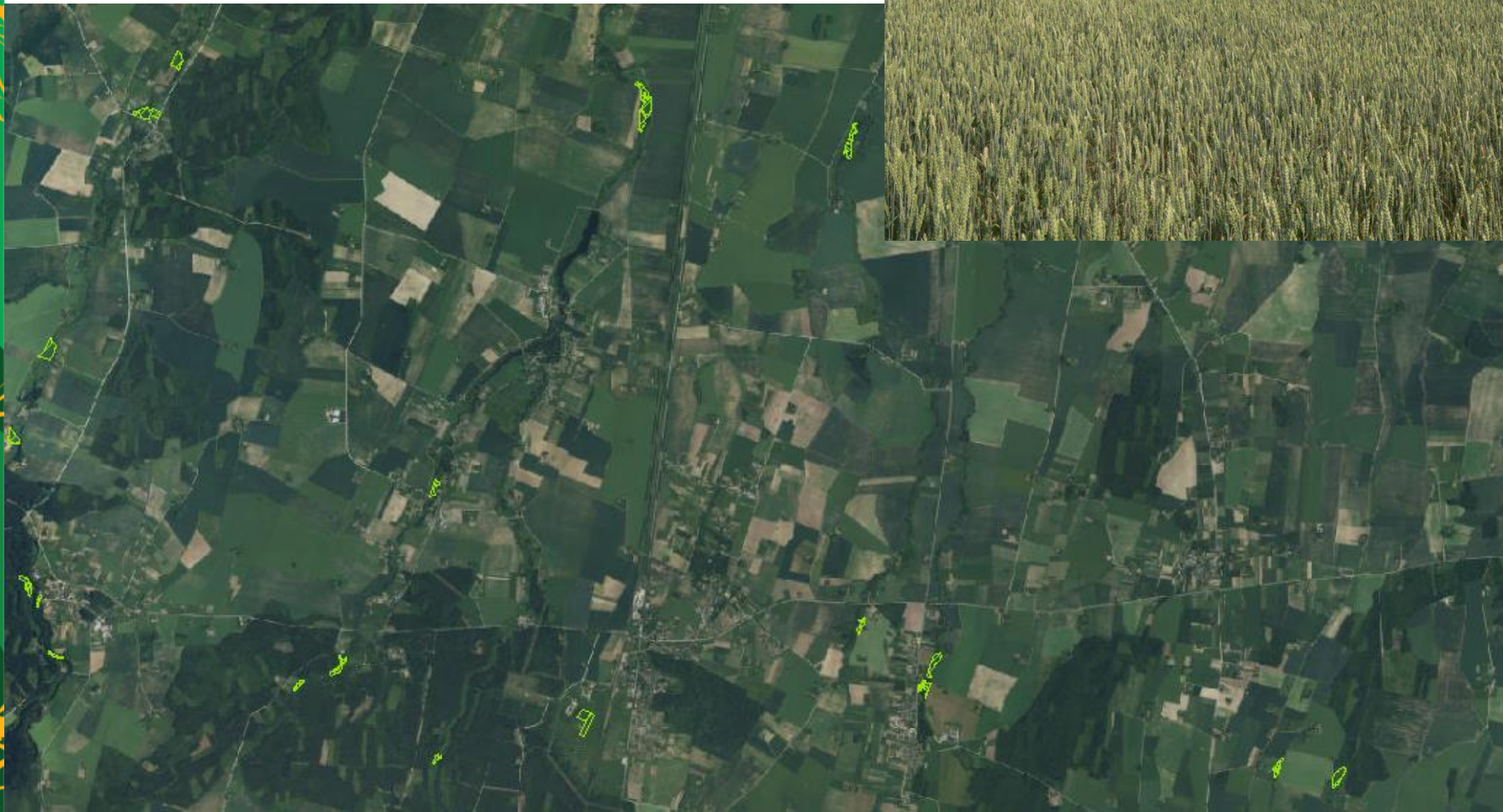
no dabiskas pļavas uz atjaunojamu
pļavu

Lauku drudzene to izdarīja 25 gados, lai gan augsnes un veģetācijas apstākļi bija piemēroti jau 1. gadā šī suga izplatās ar dzīvnieku palīdzību (āpši?)

Intensīva lauksaimniecība

Intensīva mežsaimniecība

Vientuļā bite un ziedi

- Savvaļas bite viena kāpura pabarošanai ar putekšņiem vajag 5 ziedu galviņas
- Bite no ligzdas lido tikai aptuveni 150-600 m

Trešā vissvarīgākā lieta

- Dāvināšanas prieks: zāles ēdēji, zāles plāvēji (pļava ir lauku māte)
- Mērenība: mazauglīgas augsnes, ekstensīva apsaimniekošana
- **Mīlestība: līgava jāpārved no cita «ciema», bērni jāpabaro**

Trīs vissvarīgākās lietas, kas mums jādara

- **Pieņemt dāvanas:** pļaut un ganīt
- **Cienīt mērenību:** nepārmēslot, nepārganīt, nepļaut pārāk bieži
- **Vairot mīlestību:** palīdzēt sugām izplatīties

Trīs vissvarīgākās lietas, kas mums jādara

- **Pieņemt dāvanas:** pļaut un ganīt
 - vispiemērotākā pļaušana: pļaut ar siena novākšanu vienu reizi gadā un mēreni noganīt atālā
 - vispiemērotākā ganīšana: mēreni noganīt 1 līdz 2 reizes sezonā, ļaujot vismaz 25% platībā izziedēt un izsēt sēklas
- Kopšanas darbi – vajadzīgi, bet ar mēru
- nedrīkst smalcināt/atstāt nopļauto
- nedrīkst ilggadīgi pļaut ļoti augstu (bet griezei gan)

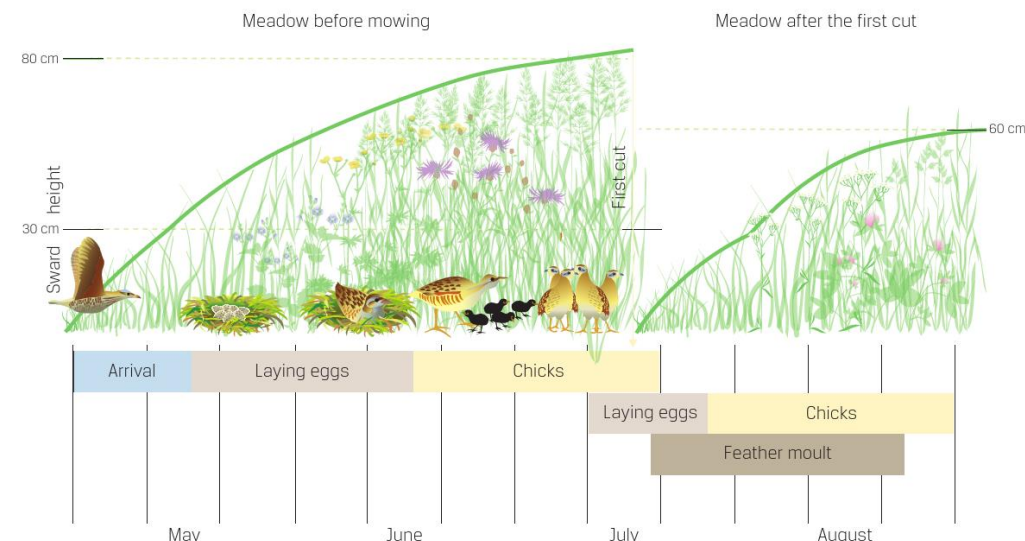
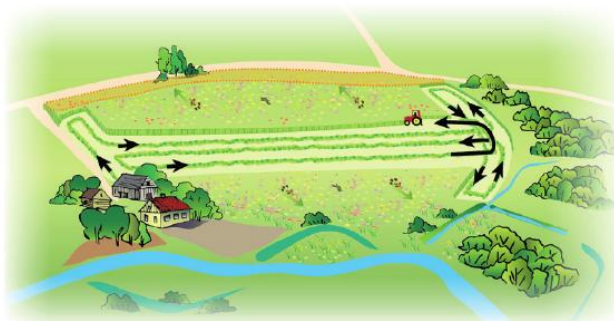
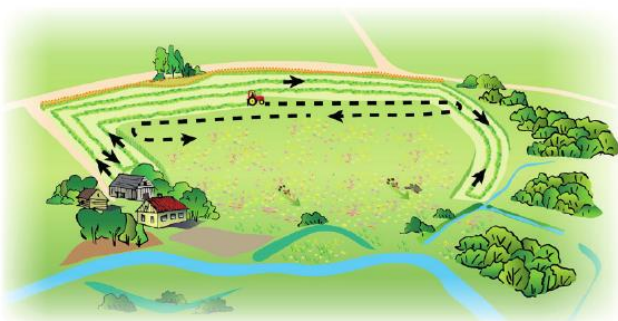

Fig. 22.2.3. Mowing after 10 July is a compromise that allows high-quality hay to be obtained, while causing the least damage to Corncrake (according to Anon. without date, updated).

Fig. 7.3.3. Hay transportation. Photo: K. Lapiņš.

Fig. 7.3.6. The objective of voluntary work-parties was not only meadow management, but also the promotion of Latvian culture heritage and education on nature values through cooperation. Photo: A. Balandiņa.

Trīs vissvarīgākās lietas, kas mums jādara

- **Cienīt mērenību:** nepārmēslot, nepārganīt, nepļaut pārāk bieži
 - nemēslot (ir daži izņēmumi)
 - nenoganīt ar porciju metodi un ne vairāk par 2 reizēm sezonā
 - nepļaut kā mauriņu/zālienu
 - nepārganīt (neizbradāt, neizmīdīt velēnu, nenomākt augu augšanu)
 - nepiesēt ražīgās stiebrzāles, tauriņziežus

Trīs vissvarīgākās lietas, kas mums jādara

- **Vairot mīlestību:** palīdzēt sugām izplatīties
 - atstāt nenopļautus laukumus, kur izsēties sēklām un patverties kukaiņiem, putniem u.c. dzīvniekiem
 - veidot platas un robotas mežmalas, ceļmalas, grāvmalas, ainavas elementus
 - notraukt dažas saujas sēkļu dabiskā plāvā un atnest uz savējo
 - samainīties ar kaimiņu ar sēklām bagāta siena vezumu (bet tikai dabiskas plavas sienu)
 - rīkot siena talkas

Fig. 24.2.1. A road verge unsuitable for grassland diversity conservation. It is too narrow, it is mown frequently and affected by herbicides used on the adjacent field. Photo: S. Rūsiņa.

Fig. 24.2.2. A roadside suitable for grassland species diversity. It is sufficiently wide, not affected by the maintenance of arable land. It is not mown too frequently – plants manage to bloom and shed their seeds. Photo: S. Rūsiņa.

Fig. 24.2.3. Environmental conditions suitable for grassland plant species in the landscape of intensive agriculture can be found near solitary trees, shrubs and their groups. Photo: S. Rūsiņa.

Fig. 24.2.4. A road verge unsuitable for the distribution of grassland species. Infrequent mowing resulted in roadside completely overtaken by shrubs. No space for the germination of herbs is available. Photo: S. Rūsiņa.

grasslife

PALDIES!

Lai mums izdodas!

www.grasslife.lv

GrassLIFE LIFE16NAT/LV/262 Zālāju atjaunošana un to dažādas izmantošanas veicināšana.